

Sedmična kolumna visokog predstavnika za BiH Christiana Schwarz- Schillinga: „Granica između dobra i zla prolazi kroz srce svakog čovjeka“

Ja sam se odrekao svoje političke karijere u Njemačkoj jer sam vjerovao da je boriti se za pravdu u Bosni i Hercegovini važnije od bilo čega što sam mogao postići kod kuće. Ja i dalje u to vjerujem i za to uvjerenje ću dati sve od sebe i kao visoki predstavnik i kao specijalni predstavnik Evropske unije, jer pravda je od kritičnog značaja za budućnost ove zemlje, sva tri njena konstitutivna naroda i sve njene građane.

Jer bez pravde – ne može se vjerovati u vladavinu zakona. Bez pravde – ne može doći do prihvatanja gubitka koji su pretrpjele porodice i prijatelji žrtava svih nacionalnosti. I bez pravde – postoji velika opasnost da se cijeli jedan narod obilježi kolektivnom krivicom.

Svako stradanje je pojedinačna tragedija. Štaviše, bol zbog gubitka najmilijih za one koji su preživjeli – majke, očeve, supruge, muževe i djecu – nikada se ne može potcijeniti. Svaki slučaj stradanja je kao kada bacite u vodu težak kamen, jer valovi tuge se šire na sve strane.

Pored duševne boli i trajne traume, preživjeli članovi porodica često moraju da se pomire sa lošijim standardom života. Pored toga, u mnogo slučajeva, smrt najmilijeg člana porodice možda je bila samo dio – mada svakako najteži dio –

posljedica napada ili protjerivanja iz kuće.

Imajući u vidu kompleksnost ovoga pitanja i opseg zločina počinjenih u Bosni i Hercegovini, ne postoje laka niti brza rješenja. Međutim, jedno je jasno: medijsko polemiziranje, upiranje prstom i sticanje političkih poena ne doprinose ni na koji način procesu ozdravljenja koji žrtve i preživjeli članovi porodica svih nacionalnosti zaslužuju.

Jedini način da se osigura pravda jeste stvoriti institucije i procese koji će se sistematično moći baviti ovim pitanjima i držati se ovih procesa, bez obzira koliko se to može učiniti sporim i nezadovoljavajućim.

Da se razumijemo, u ovoj oblasti je dosta urađeno u deset i po godina nakon završetka rata – praktično, više nego poslije bilo kojeg drugog uporedivog oružanog sukoba. Međutim, još se mora uraditi mnogo, mnogo više.

Prvi korak je pronaći posmrtno ostatke tijela, prikupiti ih i identificirati. Tek nakon toga je moguće izvršiti odgovarajuće sahrane. Posebno uz pomoć Međunarodne komisije za traženje nestalih lica, ovaj brižan proces se stalno odvija. Postepeno otkrivamo sudbine mnogih ratnih stradalnika, jer nažalost, svakog mjeseca otkrivamo njihove grobove.

Naredni korak je utvrditi tačno šta se desilo i privesti odgovorne pred lice pravde. Ovo je još teži zadatak. Ali i ovdje je načinjeno dosta pomaka, posebno u vidu suđenja pred Međunarodnim krivičnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju (ICTY) u Hagu. A institucije i procesi su stvoreni i stvaraju se i u Bosni i Hercegovini i na drugim mjestima u bivšoj Jugoslaviji kako bi se održao zamah koji je postigao Hag u pogledu mogućnosti suđenja ratnih zločina pred domaćim institucijama.

Ipak, pravni proces je spor, a rezultat je neizbježno koliko frustrirajući toliko i potresan za same preživjele. Ovaj proces nudi izgled za pravdu na način koji politiziranje ratnih zločina ne nudi – bez obzira da li je riječ o medijskom

presuđivanju ili pozivima za objavljivanje dugačkih spiskova potencijalnih osumnjičenih.

Bez obzira koliko je stravičan počinjeni zločin, jedini ispravan i, dugoročno gledano, zadovoljavajući način da se zločin kazni je putem provođenja sudskog postupka zasnovanog na dokazima prezentiranim na sudu i putem omogućavanja optuženom da se brani. Imajući na umu ovaj cilj, poduzeti ću sve kako bih nastavio zagovarati privodjenje preostalih haških optuženika, kao i prikupljanje dokaza za buduća suđenja, te da lokalne institucije osposobim na način koji će im omogućiti da provode ove krivične postupke i osiguraju zadovoljenje pravde. Iz tog razloga sam ove sedmice potpisao novi sporazum o Uredu registrara i njegovom odjelu za ratne zločine.

Krivično procesuiranje odgovornih za zločine i na taj način individualiziranje krivice je u interesu svih građana ove zemlje i sva tri naroda. Zbog toga što, kako je to rekao Aleksandar Solženjicin: «Granica između dobra i zla ne prolazi između političkih stranaka ili naroda, nego kroz srce svakog čovjeka.»

Christian Schwarz-Schilling je visoki predstavnik međunarodne zajednice i specijalni predstavnik Evropske unije u Bosni i Hercegovini.